

DE RELATIE TUSSEN FACEBOOKGEBRUIK EN DE IDENTITEITSONTWIKKELING VAN JONGVOLWASSENEN

Carolin Bräutigam

Begeleiders:
Dr. Gerben Westerhof
Prof. Dr. Ernst Bohlmeijer

DOCUMENTNUMMER
GG – S1023136

Inhoud

Abstract.....	1
1. Inleiding	1
1.1 Internet en SNS.....	1
1.2. Identiteit.....	1
1.3 Theorieën over identiteitsontwikkeling.....	3
1.4 Sociale media en identiteitsontwikkeling.....	4
1.5 Onderzoeksvraag	6
1.6 Hypothesen	7
2. Methoden.....	8
2.1 Steekproef.....	8
2.2 Procedure	9
2.3 Meetinstrumenten	9
2.3.1 Algemene vragen	9
2.3.2 Vragenlijst over SNS-gebruik	10
2.3.3 Ego Identity Process Questionnaire (EIPQ)	11
2.3.4 Utrecht Management of Commitment Scale (U-MICS).....	12
2.4 Analyse	12
3. Resultaten	13
3.1 Facebookgebruik	13
3.2 Identiteitsstatussen.....	15
3.3 Verschillen in het gebruik van Facebook	15
3.4 Hypothesen	17
4. Discussie.....	19
Referenties	23

Abstract

Identiteitsontwikkeling vindt door sociale interactie en in een sociale context plaats. Daarbij is vooral Facebook een belangrijk medium ter communicatie bij jongeren. Deze studie onderzoekt de relatie tussen identiteitsontwikkeling bij jongvolwassenen en de inhoud van en activiteiten op Facebook. Doel is een uitspraak over de relatie tussen de identiteitsontwikkeling en het gebruik van “Social Network Sites” (SNS) te kunnen maken. Daarvoor werd een online-studie (n=111) uitgevoerd naar de relatie tussen het Facebookgebruik en de erop gepubliceerde informatie en de identiteitsontwikkeling. De vragenlijst over identiteitsontwikkeling is gebaseerd op de theorie van Erikson (1956) over “ego-development”. Uit de resultaten blijkt dat Facebook een belangrijk medium is omdat de respondenten veel tijd op Facebook besteden en informatie meestal aangeven om uit te drukken wie ze zijn. Bovendien neemt de hoeveelheid gepubliceerde informatie op Facebook af naarmate de leeftijd toe neemt. Voor de veronderstelde relatie tussen Facebookgebruik en identiteitsontwikkeling werd echter nauwelijks bewijs gevonden. Onder het opzet van een groter steekproef zouden echter significante verschillen tussen de identiteitsstatussen met betrekking tot activiteiten, als het lezen van prikbordberichten, naar voren komen.

1. Inleiding

1.1 Internet en SNS

Sinds het begin van de 21ste eeuw zijn “Social Network Sites” (SNS) een nieuwe omgeving waarin sociale interactie plaats vindt. Het CBS (2011) geeft aan dat 91% van de Nederlanders tussen 16 en 25 jaren gebruik maakt van SNS. In deze leeftijdsgroep staat de identiteitsontwikkeling centraal. Vooral het gebruik van Facebook heeft in de laatste jaren extreem toegenomen. Dagelijks zijn 526 miljoenen gebruikers actief op Facebook en het is in meer dan 70 talen beschikbaar (Facebook 2012). Daarom wordt in deze studie aandacht besteed aan de relatie tussen Facebook en identiteitsontwikkeling.

1.2. Identiteit

Identiteit is volgens het Nederlandse woordenboek Van Dale (2011) dat wat eigen is aan een persoon. Volgens Fearon (1999) zijn dergelijke definities ontoereikend, vooral voor de sociale wetenschap. De actuele idee van identiteit is een ingewikkeld en tweezijdig sociaal construct. Daarbij onderscheidt Fearon tussen de personele en de sociale identiteit. Het sociale

construct bevat sociale rollen en het behoren tot sociale groepen, de persoon plaatst zich in een sociale context. Personele identiteit omvat een aantal meer of minder veranderbare eigenschappen van een persoon die kunnen leiden tot zelfrespect.

In de jaren vijftig werd door Erikson (1956) een theorie over identiteit ontwikkeld: Hij stelde een theorie over "ego-development" op. Daarbij ging hij ervan uit dat de mens tijdens zijn leven acht ontwikkelingsstadia doorloopt. In elk stadium gaat het om het oplossen van een conflict om naar het volgende stadium te komen. Erikson (1956) gaat van een progressief verloop uit waarin achteruitgang alleen onder bijzondere levensomstandigheden mogelijk is. Een hoger stadium pleit voor een hogere mate van "ego-development". Het stadium waarin het construct identiteit aan de orde komt is het vijfde stadium. Daarin staat het conflict tussen "identity achievement vs. role confusion" centraal. Meestal zitten adolescenten en jongvolwassenen in dit stadium en de vragen "wie ben ik?" en "hoe pas ik in de wereld van de volwassenen?" zijn van belang (McAdams, 2008). Hier spelen de biologische, cognitieve en de sociale ontwikkeling en belangrijke rol. De adolescenten zitten in de puberteit en moeten beslissen wat in hun leven centraal zal staan. Daarbij zijn volgens Stern (2004) vrienden en gezin een belangrijk hulpmiddel.

"Historically, friends and family have played fundamental roles in assisting adolescents' identity formation (Erikson, 1968). These significant others serve as sounding boards for identity experimentation, indicating through their responses both what identity seekers should continue to do and what they ought not to do. Without such feedback, adolescents would fail to receive adequate confirmation for appropriate roles and behaviors." (Stern, 2004, p. 220)

Volgens Erikson omvat identiteitsontwikkeling twee processen: het proces van exploratie en het proces van commitment (Erikson, 1956). Tijdens de exploratie wordt gekeken naar alternatieve waarden anders dan die van de ouders of vrienden. In het proces van commitment worden de vragen en twijfels uit de exploratiefase opgelost en uiteindelijke keuzes gemaakt. Op basis van het al dan niet slagen van de twee processen heeft Marcia (1966) vier identiteitsstatussen geïdentificeerd (Tabel 1): "identity achievement", "foreclosure", "moratorium" en "role diffusion". De "identity achievers" hebben de fasen van exploratie en commitment met succes afgerond. Ze hebben keuzes gemaakt waarmee ze zich verbonden voelen. De adolescenten met de status "moratorium" zijn nog in de fase van exploratie. Ze kijken nog naar alternatieven en hebben nog geen keuzes gemaakt. "Foreclosed" adolescenten hebben keuzes gemaakt zonder alternatieven te exploreren. Waarden van hun ouders uit de kindertijd worden overgenomen zonder ze ter discussie te stellen. "Role-confused persons" hebben noch de fase van exploratie noch de fase van

commitment meegemaakt. McAdams (2008) concludeerde dat ze zich in “a sea of ambiguity” bevinden.

Tabel 1

Vier Identiteitsstatussen (Marcia, 1966)

	Exploration	Commitment
Identity achievement	Ja	Ja
Moratorium	Ja	Nee
Foreclosure	Nee	Ja
Identity diffusion	Nee	Nee

Zuschlag en Whitbourne hebben 1993 een studie opgesteld om de veronderstelling van Erikson te toetsen dat vooral tijdens de studie een psychosociale ontwikkeling plaatsvindt die onafhankelijk van geboortjaar en levensomstandigheden is. Daarvoor stelden ze drie cohorts op die met elkaar werden vergeleken. De psychosociale ontwikkeling werd gemeten door de afname van de “Inventory of Psychosocial Development” (IPD). Om alle acht stadia volgens Erikson te meten werden er nog twee schalen aan de IPD toegevoegd. Deze zijn beschreven door Walaskay et. al (1983-1984). Uit de studie kwam naar voren dat vooral vierdejaars studenten in de ontwikkelingsstadia 1, 3, 5, 6 en 8 significant hoger scoren dan jongerejaars studenten. Dit pleit voor een hogere psychosociale ontwikkeling van ouderejaars studenten. Het blijkt dat naarmate de studietijd toeneemt ook de psychosociale ontwikkeling toeneemt. Verder blijkt dat vrouwelijke studenten in alle stadia (behalve 1 en 2) significant hoger scoren dan mannelijke studenten. Aan de hand van de resultaten bevestigden Zuschlag en Whitbourne de veronderstelling van Erikson.

1.3 Theorieën over identiteitsontwikkeling

Commitment en exploratie zijn de twee factoren die bij de identiteitsontwikkeling een rol spelen. Deze theorie is sinds Erikson (1956) niet veranderd. Op basis ervan ontwikkelden Balistreri et. al (1995) de “Ego Identity Process Questionnaire” (EIPQ). Deze vragenlijst meet identiteitsontwikkeling op basis van het twee-factor model volgens Erikson of op basis van een vier-factor model. Het vier-factor model werd in 2002 door Schwartz en Montgomery ontwikkeld en meet identiteit op basis van ideologisch commitment, ideologische exploratie, interpersoonlijk commitment en interpersoonlijke exploratie.

In 2006 stelden Luyckx et. al een onderzoek ter validatie van de Nederlandse versie van de EIPQ op. Eerdere studies van Luyckx et. al (2005) toonden een significante samenhang tussen commitment en exploratie met persoonlijkheidsindicatoren bij de Nederlandse versie van de EIPQ aan. Daarom verwachtten de onderzoekers de externe validiteit van de Nederlandse versie van de EIPQ te kunnen bevestigen. Daarvoor worden twee studies opgezet. In studie 1 werd de factor validiteit en interne consistentie en in studie 2 de convergente validiteit onderzocht. Dit werd getoetst door de EIPQ af te nemen bij de twee steekproeven. Bovendien werd in de tweede steekproef de “Extended Objective Measure of Ego Identity Status” (EOM-EIS-II) en de “Identity Style Inventory” (ISI3) afgenomen. In studie 1 zaten 775 studenten van het Nederlandstalige gedeelte van België met een gemiddelde leeftijd van 18 jaren en 10 maanden (SD=10 maanden). De proefpersonen vulden allemaal de Nederlandse versie van de EIPQ in. De resultaten bevestigden de factor validiteit en de interne consistentie zowel bij het twee-factor model als bij het vier-factor model. De EIPQ bleek exploratie en commitment op een globaal en intermediair level te meten.

In studie 2 zaten 218 vrouwelijke studenten met een gemiddelde leeftijd van 18 jaren en 8 maanden (SD= 10 maanden). De proefpersonen vulden de EIPQ, de EOM-EIS-II en de ISI3 in om de correlatie tussen commitment en exploratie met de globale identiteitsstatussen (EOM-EIS-II) en de identiteitsstijlen (ISI3) te berekenen. In een eerdere studie van Goossens et. al (1990) werd de validiteit van de EOM-EIS-II bewezen. Bovendien werd van Schwartz (2002) al een correlatieanalyse tussen EIPQ en EOM-EIS-II uitgevoerd. Door Berman et. al (2001) werd een matige tot hoge samenhang tussen commitment en exploratie (EIPQ) en de identiteitsstijlen (ISI3) gevonden. Bovendien werd de ISI3 door Soenens et. al (2005) als intern consistent bevonden. Uit de resultaten bleek dat de correlatie tussen EIPQ en EOM-EIS-II met Marcia overeen kwam. De hypothese voor de samenhang tussen EIPQ en ISI3 kon alleen ten dele worden bevestigd. De onderzoekers concludeerden maar dat de EIPQ convergente validiteit oplevert.

1.4 Sociale media en identiteitsontwikkeling

Sinds het begin van het 21ste eeuw is er een nieuwe omgeving waarin sociale interacties vooral met vrienden plaatsvinden: “social network sites” (SNS). Het CBS (2011) geeft aan dat 91% van de Nederlanders tussen 16 en 25 jaren gebruik maakt van SNS. Het gebruik van sociale media neemt af met de leeftijd (25 – 55 jaren: 54%, 55 – 75 jaren: 30%). De meeste gebruikers vallen dus in het stadium waarin de identiteitsontwikkeling centraal staat. Ook in de sociale wetenschap wordt rekening gehouden met de opkomst van SNS. Er

zijn een aantal studies uitgevoerd om de relatie tussen identiteitsontwikkeling en gebruik van SNS te onderzoeken:

Pempek, Yermolayeva, Yevdokiya & Calvert (2009) onderzochten het gebruik van Facebook onder studenten. Het doel van de studie was om de duur van het gebruik, de redenen voor gebruik, de interacties op Facebook en de invloed van Facebook gebruik op identiteitsontwikkeling en op de ontwikkeling van vriendschap in kaart te brengen. Daarvoor stelden Pempek et. al zes hypothesen op waarbij de vierde hypothese “Profile information, which is clearly intended for others to read, would be used to express identity”(Pempek et. al, 2009, p. 229) voor het onderzoek relevant is. Uit de verkregen data kwam naar voren dat “expression of identity” volgens de respondenten geen reden is voor hun Facebook gebruik. Als er echter gevraagd werd, waarom ze bepaalde informatie opnamen, kwam naar voren dat vooral “media preferences” (favoriete boeken, muziek, filmen) en “the ‘About Me’ category” (zichzelf in een of twee zinnen beschrijven) wel een “expression of identity” is. Verder drukten ze hun identiteit uit door het aangeven van religieuze overtuiging, politieke voorkeur en werk, wat klassieke indicatoren voor hun ideologie zijn. Deze klassieke indicatoren werden minder vaak gekozen dan de “media preferences”. De onderzoekers concludeerden dat Facebook een nieuw terrein is waarin adolescenten hun identiteit door het aangeven van persoonlijke informatie kunnen weergeven. Over het tot stand komen van identiteit wordt in deze studie echter niets gezegd.

Een studie waarin verband gelegd wordt tussen internet gebruik en identiteitsstatussen werd opgezet door Matsuba (2006). Doel was om de samenhang tussen internetgebruik, motivaties om online te gaan, online relaties, zelf en identiteit en verschil tussen landelijke en stedelijke omgeving te onderzoeken. Daarvoor stelde hij vier hypothesen op waarvan de derde hypothese “Internet use would be positively correlated with moratorium and self-concept confusion scores” van belang is. De respondenten werden gevraagd om in een laboratorium een vragenlijst over de volgende constructen in te vullen: Tijd die dagelijks online wordt besteden, pathological Internet use (PIU), Internet Motivation Scale (IMS), hun internetactiviteiten (“ja”/“nee” vragen), Loneliness Scale (UCLA, 3de versie), “network of personal relationships” (NRI), Ego Identity Process Questionnaire (EIPQ), “self-concept clarity” (SCC) en “possible selves” (middels 5 punt Likert schaal). Uit de resultaten kwam een negatieve correlatie tussen internetgebruik en “self concept clarity” (SCC) naar voren. Een hogere mate van internetgebruik pleit dus voor een hoge mate aan onduidelijkheid over wie je bent. Verder is SCC negatief gecorreleerd met PIU (pathological internet use).

Proefpersonen met een onduidelijk zelfconcept hadden meer last van PIU symptomen. PIU symptomen zijn overmatige tijdbesteding online en het opzoeken van vele verschillende websites. Moratorium en PIU hebben een positief verband. Respondenten in het moratorium rapporteerden meer PIU symptomen dan respondenten in foreclosure.

Matsuba concludeerde op basis van de resultaten dat internet een belangrijk hulpmiddel voor adolescenten is om verschillende rollen te proberen in hun inspanning om een volwassen identiteit te vinden. Zo besteden adolescenten die nog geen keuzes hebben gemaakt (moratorium) betrekkelijk veel tijd online. Ze gebruiken het internet dus om te exploreren en keuzes te maken.

1.5 Onderzoeksvraag

Erikson stelde 1956 de eerste theorie over identiteit op. Hij ging van een progressieve identiteitsontwikkeling met een vast eindpunt uit. Actuele theorieën stellen echter dat identiteitsontwikkeling een iteratief proces is die steeds weer doorlopen wordt (Meeus et. al, 1999). De ontwikkeling van identiteit vindt altijd plaats in een omgeving waarin sociale interacties een belangrijke rol spelen. Een nieuwe ontwikkeling in deze omgeving is de opkomst van sociale media en vooral “Social Network Sites” (SNS).

De gepubliceerde studies over de relatie tussen identiteit en het gebruik van internet en SNS hebben echter beperkingen: In de studie van Pempek et. al wordt geen verband gelegd met de identiteitsstatussen. Matsuba heeft wel aandacht aan de identiteitsstatussen besteed maar de studie heeft betrekking op internetgebruik en niet op SNS gebruik.

Daarom wordt in dit onderzoek aandacht besteed aan concrete identiteitsstatussen en het gebruik van SNS. Daarbij wordt wel rekening met de actuele ontwikkelingen in de theorie van Erikson gehouden. Tot nu toe is er nauwelijks onderzoek gedaan naar de directe relaties tussen identiteitsstatussen en het gebruik van SNS maar het kan mogelijk zijn middels de inhoud op SNS de identiteitsontwikkeling van de gebruikers te herkennen. Doel van deze studie is dus om te onderzoeken of men middels de inhoud van en de activiteiten op Facebook de identiteitsstatus en de mate van psychosociale ontwikkeling van de gebruikers kan herkennen.

1.6 Hypothesen

Voor het opstellen van de hypothesen stond de vraag: „In hoeverre hangt het gebruik van Facebook samen met de identiteitsontwikkeling bij jongvolwassenen?“ centraal. Daarbij zijn vooral de verschillen tussen de identiteitsstatussen, geslachts- en leeftijdsverschillen van belang. Erop opbouwend zijn volgende hypothesen geformuleerd:

Hypothese 1: Gebruikers in het moratorium passen significant vaker hun pagina aan dan identity achieved of foreclosed gebruikers.

Personen in het moratorium hebben nog geen keuzes gemaakt. Het aanpassen van de pagina heeft als doel nieuwe informatie te publiceren. Ze verwachten op de gepubliceerde informatie reacties van vrienden. Positieve reacties kunnen leiden tot keuzes, negatieve reacties tot het verwerpen. Gebruikers die identity achieved of foreclosed zijn hebben geen reacties meer nodig om keuzes te maken. Daarom passen ze hun pagina minder vaak aan.

Hypothese 2: Gebruikers in het moratorium voeren dezelfde activiteiten uit op Facebook als identity achieved of foreclosed gebruikers, maar gebruikers in het moratorium voeren deze activiteiten frequenter uit dan identity achieved of foreclosed gebruikers.

Op Facebook staat de sociale interactie centraal. Alle gebruikers voeren daarom dezelfde activiteiten uit, maar gebruikers in het moratorium voeren deze activiteiten vaker uit omdat ze nog meer feedback van anderen nodig hebben om hun identiteit te ontwikkelen (Stern, 2004).

Hypothese 3: Gebruikers in het moratorium publiceren informatie om andere redenen dan identity achieved of foreclosed gebruikers.

Gebruikers in het moratorium hebben nog geen keuzes gemaakt en willen aan de hand van feedback een eigen identiteit ontwikkelen, terwijl gebruikers die identity achieved of foreclosed zijn informatie publiceren om uit te drukken wie ze zijn.

Hypothese 4: *Gebruikers in het moratorium besteden meer tijd online dan identity achieved of foreclosed gebruikers.*

Uit de studie van Matsuba (2006) komt naar voren dat internet een belangrijk hulpmiddel voor adolescenten is om verschillende rollen te proberen. Personen die nog geen keuzes gemaakt hebben zitten in het moratorium en gebruiken het internet om de verschillende rollen te exploreren en keuzes te maken.

Hypothese 5: *Jongere studenten geven meer informatie op SNS dan oudere studenten.*

Uit de studie van Zuschlag en Whitbourne (1993) komt naar voren dat oudere studenten hoger scoren dan jongere studenten in ontwikkelingsstadium 5 (identity – role confusion). De identiteit van oudere studenten is verder ontwikkeld dan de identiteit van de jongere studenten. Jongere studenten geven meer informatie aan om hun identiteit met behulp van feedback verder te ontwikkelen.

Hypothese 6: *Mannen geven meer informatie op SNS dan vrouwen.*

Uit de studie van Zuschlag en Whitbourne (1993) komt naar voren dat vrouwelijke studenten hoger scoren dan mannelijke in ontwikkelingsstadium 5 (identity achievement – role confusion). De identiteit van de mannelijke studenten is dus minder ontwikkeld. Mannen geven meer informatie aan om hun identiteit met behulp van feedback verder te ontwikkelen.

2. Methoden

2.1 Steekproef

De steekproef bevat in totaal 111 studenten. Daarvan waren 26 reacties niet bruikbaar omdat de respondenten stopten voordat ten minste een van de vragenlijst compleet was ingevuld. 85 respondenten hebben de vragenlijst over Facebookgebruik compleet ingevuld. Daarvan studeren 64 respondenten Psychologie, zeven Communicatiewetenschappen, een Bedrijfskunde, een European Studies, een Industrieel Ontwerpen, een Civiele Techniek, twee Onderwijskunde, twee Gezondheidswetenschappen, een Bedrijfsinformatietechnologie, een Muziekwetenschappen, een Elektrotechniek, een zowel Onderwijskunde als Psychologie en een respondent gaf geen informatie. Van de 85 respondenten waren 22 mannen en 63 vrouwen met een gemiddelde leeftijd van 21.61 jaren (SD=1.65; Max.=26; Min.=18). 57 respondenten waren Duitsers en 28 Nederlanders. Van de 85 respondenten hebben 67 ook de

vragenlijst over identiteit ingevuld. Daarvan studeren 53 respondenten Psychologie, twee European Studies, vier Communicatiewetenschappen, een Bedrijfsinformatietechnologie, een Industrieel Ontwerpen, een Civiele Techniek, een Gezondheidswetenschappen, een Bedrijfsinformatietechnologie, een Onderwijskunde en een respondent zowel Psychologie als Onderwijskunde. Daarvan waren 16 mannen en 51 vrouwen met een gemiddelde leeftijd van 21.97 jaren (SD=1.65; Max.=26; Min. 19). 20 respondenten waren Nederlanders en 47 Duitsers.

In de groep van de 85 respondenten die alleen maar de vragenlijst naar Facebookgebruik hebben ingevuld is de verhouding tussen mannen en vrouwen 1 : 2,86 en tussen Nederlanders en Duitsers 1 : 2,04. In de groep van de 67 respondenten die ook de vragenlijsten naar identiteitstatussen hebben ingevuld blijft deze verhouding bijna bestaan. Tussen mannen en vrouwen bestaat in deze groep een verhouding van 1 : 3,19 en tussen Nederlanders en Duitsers een verhouding van 1 : 2,35.

2.2 Procedure

Psychologiestudenten vanuit het eerste, tweede en derde jaar kregen via hun studentenmail, andere opleidingen en ouderejaarsstudenten kregen via Facebook een link naar de online-vragenlijsten toegestuurd, waarin ze gevraagd werden om aan de studie deel te nemen. Ze kregen de informatie dat onderzoek gedaan wordt naar Facebookgebruik. Vervolgens vulden ze via Thesistools de vragenlijsten in de volgende volgorde in: algemene gegevens (studie, leeftijd, geslacht, studiejaar), Facebookgebruik, Ego Identity Questionnaire (EIPQ) en de Utrecht Management of Identity Scale (U-MICS). Om naar het volgende deel van de vragenlijsten te komen, moesten ze onderaan aan het scherm op het knopje “verder” drukken. De respondenten mochten altijd stoppen met het onderzoek. Aan het eind werden ze bedankt voor hun medewerking.

2.3 Meetinstrumenten

2.3.1 Algemene vragen

In de vragenlijst over de algemene gegevens wordt de deelnemer gevraagd naar studie, leeftijd, geslacht en nationaliteit. Deze gegevens zijn van belang voor de vierde en vijfde hypothese. Daardoor zou later een verschil tussen mannen en vrouwen en oudere en jongere studenten zichtbaar worden.

2.3.2 Vragenlijst over SNS-gebruik

De vragenlijst over SNS-gebruik is zelf ontwikkeld omdat er nog geen vragenlijst bestaat voor mijn doeleinden (zie bijlage 1). Er zijn drie subschalen: de eerste gaat over wat voor informatie de respondent op Facebook geeft, de tweede gaat over zijn activiteiten op Facebook en de derde gaat over de redenen waarom bepaalde informatie wordt aangegeven. Voor de eerste subschaal werd Facebook geraadpleegd om te kijken welke informatie aangegeven kan worden. Op basis hiervan zijn ja-/nee-vragen ontwikkeld die navragen of bepaalde informatie op de SNS wordt aangegeven. Zo wordt een beeld verkregen over de hoeveelheid informatie die een respondent op Facebook geeft. De tweede en derde subschaal zijn gegenereerd op basis van het onderzoek van Pempek et. al (2009). Bij de tweede subschaal wordt gevraagd naar de frequentie van activiteiten. Hierbij moeten alle mogelijke activiteiten (bericht sturen, prikbordberichten schrijven, links posten, notaties posten etc.) op een vierpuntenschaal worden beoordeeld hoe vaak ze gedaan worden (vaak, soms, zelden, nooit). Bij de derde subschaal gaat het om de redenen voor het geven van informatie. De respondent wordt gevraagd om voor elk stuk informatie dat hij geeft een reden te kiezen. De redenen vanuit het onderzoek van Pempek et. al werden door twee redenen aangevuld. Daardoor heeft de respondent de mogelijkheid tussen 6 redenen te kiezen waarom hij bepaalde informatie aangeeft. Deze zijn met name: "Om uit te drukken wie ik ben", "Omdat het voor anderen belangrijk is om te weten", "Omdat ik er een sterk oordeel over heb", "Omdat Facebook er ruimte voor heeft", "Om feedback te krijgen" en "Andere redenen". Als de respondent de informatie niet aangeeft kiest hij voor "Niet van toepassing". Als dit ook niet klopt heeft de respondent de mogelijkheid voor "Andere redenen" te kiezen. De reden "om feedback te krijgen" is gebaseerd op de veronderstelling van Stern (2004), dat feedback van anderen belangrijk is om identiteitskeuzes te maken.

De ontwikkelde vragenlijst werd tijdens een pilotstudy getest. Hiervoor werd gebruik gemaakt van een steekproef van 45 studenten, waarvan 35 de vragenlijst helemaal invulden. De gemiddelde leeftijd was 21.94 (min. = 20, max. = 25, SD = 1.282). Er namen 24 vrouwen en 11 mannen deel. Via de pilotstudy werd de interne consistentie van de schalen getoetst en gekeken of er onduidelijkheden bij de formulering van de items waren. Alle schalen bleken intern consistent. De Cronbach's alfa voor elk schaal was hoger dan 0.8 (eerste schaal = 0.81, tweede schaal = 0.89, derde schaal = 0.89), voor de hele test was de Cronbach's alfa 0.88. Op basis van de reacties van de respondenten werden twee items anders geformuleerd. De vragenlijst over Facebookgebruik bleek al naar de pilotstudie intern consistent te zijn. Omdat

het echter een zelfontwikkeld vragenlijst is werd de betrouwbaarheidsanalyse een tweede keer doorgevoerd. De vragenlijst bleek opnieuw intern consistent te zijn (eerste schaal= 0.88, tweede schaal= 0.89, derde schaal=0.91).

2.3.3 Ego Identity Process Questionnaire (EIPQ)

De Ego Identity Process Questionnaire (EIPQ; Balistreri, Busch-Rossnagel, & Geisinger, 1995) meet de dimensies van commitment en exploratie in acht domeinen. Deze zijn opgesplitst in het ideologisch domein (Occupation, Religion, Politics, Values) en het inter-persoonlijk domein (Family, Friendships, Dating en Sex Roles). Het is een vragenlijst van 32 items met een responschaal van 1 tot 6. Van de 32 items zijn 20 positief en 12 items negatief geformuleerd (Miller & Cleary, 1993). Daarbij is het mogelijk de identiteit op basis van een twee-factor model (Balistreri et. al, 1995) of een vier-factor model (Schwartz en Montgomery, 2002) te beoordelen. In dit onderzoek wordt van het twee-factor model uitgegaan. Daarbij meten 16 items identity-exploration en 16 items identity-commitment. Uit validatieonderzoek kwam naar voren dat de Nederlandse versie van de EIPQ voldoende validiteit in de meting van identiteitsstatussen en identiteitsstijlen vertoond (Luyckx et. al 2006). Verder bleek dat de schalen intern consistent zijn met een Cronbach's alfa van respectievelijk 0.80 voor de commitment schaal en 0.86 voor de exploratie schaal. Eerdere studies van Luyckx et. al (in press, 2005 a, b) lieten zien dat commitment en exploratie significant met "adjustment and personality indicators" gerelateerd zijn en externe validiteit demonstreren. Ook werd de test-retest betrouwbaarheid bewezen. De betrouwbaarheidscoëfficiënten waren 0.9 voor commitment en 0.76 voor exploratie (Balistreri, Busch-Rossnagel, & Geisinger, 1995). Bovendien leverden diverse studies een negatieve correlatie tussen commitment en exploratie op (van -0.5 tot -0.46) (Balistreri et al., 1995; Schwartz & Dunham, 2000; Berman, Schwartz, Kurtines, & Berman, 2001; Dunkel & Anthis, 2001; Samuolis, Layburn, & Schiaffino, 2001; Schwartz, 2002). In het geheel bevat de EIPQ volgens Luyckx et. al (2006) de basiselementen van identiteit (commitment en exploratie) op een "global process level" en op een "intermediate content level". Bovendien wordt in het onderzoek voor de EIPQ gekozen omdat deze vragenlijst identiteit volgens Erikson meet en al in eerdere studies (Matsuba, 2006, Luyckx et. al, 2006) als betrouwbaar en valide meetinstrument voor het bepalen van identiteitsstatussen werd gebruikt.

2.3.4 Utrecht Management of Commitment Scale (U-MICS)

De U-MICS was deel van de online studie omdat het onderzoek in een tweetal werd begonnen. Vervolgens zou de U-MICS echter geen onderdeel van de bacheloropdracht uitmaken. Alleen maar het twee-factor model van de EIPQ wordt ter bepaling van de identiteitsstatussen gebruikt.

2.4 Analyse

De opgestelde hypothesen worden allemaal door het statistiek programma SPSS getoetst. In hypothese 1 wordt naar de samenhang tussen het aanpassen van het Facebook-profiel en de identiteitsstatussen middels de Chi Kwadraat toets gekeken. Deze toetst of een significant samenhang tussen twee categorische variabelen bestaat.

Voor hypothese 2 wordt een Chi Kwadraat toets gehanteerd om te kijken of er een samenhang tussen activiteiten op Facebook en de identiteitsstatussen bestaat. Bovendien wordt een een-factor variantieanalyse toegepast om na te gaan of gebruikers in het moratorium bepaalde activiteiten frequenter uitvoeren dan de andere gebruikers. De een-factor variantieanalyse wordt gebruikt om meer dan twee groepen te onderzoeken en te kijken in hoeverre verschillen in de kwalitatieve variabele (frequentie) bestaan. De afhankelijke variabele is een somscore van de frequentie van de activiteiten (1=nooit, 2=soms, 3=zelden, 4=vaak) en de identiteitsstatus wordt als factor gehanteerd.

In hypothese 3 wordt een twee factor variantieanalyse toegepast om na te gaan of gebruikers in het moratorium informatie om andere redenen publiceren dan identity achieved of foreclosed gebruikers. Hierbij wordt de identiteitsstatus als tussenpersoonfactor en de frequentie van iedere reden als binnenpersoonfactor gebruikt en op de interactie tussen deze twee gelet.

De een-factor variantieanalyse wordt weer in hypothese 4 toegepast. Daardoor kan worden nagegaan of de tijd die online wordt besteden afhankelijk is van de identiteitsstatus.

In hypothese 5 wordt een correlatieanalyse gebruikt om de veronderstelde negatieve samenhang tussen de hoeveelheid gepubliceerde informatie en de leeftijd te onderzoeken.

Om een kwantitatieve en een kwalitatieve variabele te onderzoeken wordt een t-toets voor onafhankelijke steekproeven toegepast. In hypothese 6 wordt gekeken of de hoeveelheid aan informatie (kwantitatieve variabele) afhankelijk van het geslacht (kwalitatieve variabele) is.

Verder wordt nagegaan of verschillen in de identiteitsstatussen qua geslacht en leeftijd bestaan en of een geslachtsverschil in de frequentie van Facebookgebruik kan worden

gevonden. Om de samenhang tussen identiteitsstatus en geslacht te onderzoeken wordt een Chi kwadraat toets gebruikt. Voor het toetsen van de identiteitsstatus en leeftijd werd een een-factor variantieanalyse met leeftijd als afhankelijke variabele en identiteitsstatus als factor toegepast. Om de samenhang tussen geslacht en de frequentie van Facebookgebruik te onderzoeken wordt een t-toets voor onafhankelijke steekproeven gebruikt.

3. Resultaten

Doel van dit onderzoek was de algemene aanname dat er verschillen tussen de identiteitsstatussen bestaan en leeftijds- en geslachtsverschillen in het Facebookgebruik te onderzoeken. Daarvoor worden vervolgens ter overzicht algemene resultaten qua Facebookgebruik en identiteitsstatus beschreven. Daarna wordt op de algemene verschillen in het gebruik van Facebook ingegaan. Aansluitend worden de gevonden resultaten diepgaand qua hypothesen besproken.

3.1 Facebookgebruik

In tabel 2 wordt het Facebookgebruik van de respondenten weergegeven. Van de 85 respondenten die de vragenlijst naar Facebookgebruik hebben ingevuld gaven 67 aan zich meerdere keren per dag op Facebook in te loggen. Gemiddeld besteden de respondenten 11.15 uren (SD= 14.59) per week op Facebook. De proefpersonen hebben gemiddeld 249.66 vrienden (SD=132.65) en publiceren gemiddeld 9.72 stukken informatie. Omdat de gemiddelde frequentie van activiteiten (M= 2.46; SD= 0.46) tussen 2 (zelden) en 3 (soms) ligt voeren de gebruikers zelden tot soms activiteiten op Facebook uit. Verder werd een positief samenhang vastgesteld tussen de hoeveelheid informatie (M=9.72; SD= 5.53) die een persoon op zijn of haar profiel geeft en de frequentie van activiteiten (M= 2.45; SD= 0.46) op Facebook, $r=0.4$; $p< 0.01$. Dit betekent dat iemand die meer informatie geeft ook “actiever” is op Facebook. Met “actief” wordt het plaatsen van prikbordberichten en het sturen van berichten bedoeld.

Verder wordt gekeken welke redenen gebruikers voor het publiceren van informatie aangaven. Op basis van de multivariate analyse van repeated measures wordt duidelijk dat sommige redenen vaker worden aangegeven dan andere. Daarvoor wordt de frequentie van elke reden als binnenpersoonfactor gebruikt. Op basis van de Wilk’s Lambda toets, $F(6,61)=774.37$; $p<0.0005$ en de 95% simultane betrouwbaarheidsintervallen komt naar voren dat de reden “Ik geef hierover geen informatie”(M=14.85; SD=6.36) het vaakst genoemd

wordt, gevolgd van “om uit te drukken wie ik ben” (M=5.73; SD= 5.31). Het minst worden de redenen “Omdat ik er een sterk oordeel over heb” (M=0.25; SD= 1.06), “Om feedback te krijgen” (M=0.15; SD= 0.5) en “Andere reden” (M=0.84; SD= 1.73) genoemd.

Tabel 2

Facebookgebruik van de respondenten

	M	SD	r (commitment)	r (exploratie)
Hoeveelheid uren	11.15	14.59	-0.063	0.143
Aantal vrienden	249.66	132.65	-0.05	0.051
Hoeveelheid informatie	9.72	5.53	-0.061	0.183
Frequentie van activiteiten	2.46	0.46	-0.272*	0.063
1*	5.73	5.31	-0.193	0.102
2*	1.16	1.70	-0.152	0.122
3*	0.25	1.063	-0.055	0.101
4*	3.01	4.84	-0.345**	0.009
5*	0.15	0.50	-0.102	-0.058
6*	0.84	1.73	-0.084	0.110
7*	14.85	6.36	-0.02	-0.167

1* = om uit te drukken wie ik ben

2* = omdat het voor anderen belangrijk is om te weten

3* = omdat ik er een sterk oordeel over heb

4* = omdat Facebook er ruimte voor heeft

5* = om feedback te krijgen

6* = andere redenen

7* = niet van toepassing

* = correlatie is significant op het 0.05 level (tweezijdig)

** = correlatie is significant op het 0.01 level (tweezijdig)

3.2 Identiteitsstatussen

Op basis van de scoringsinstructie van de EIPQ werden de vragen in SPSS naar exploratie of commitment ingedeeld. Vervolgens werden de somscores op de twee schalen en de mediaan van commitment (M=3.37) en van exploratie (M=3.25) berekend. Ervan uitgaand werd ieder antwoord als “hoog”(≥mediaan) of “laag”(<mediaan) ingedeeld. Daarbij betekent hoog scoren op commitment dat de persoon al keuzes gemaakt heeft. Hoog scoren op exploratie betekent echter dat de persoon naar alternatieve waarden, anders dan die van de ouders of vrienden, kijkt. Op basis van de combinatie van de twee scores was het mogelijk iedere respondent in een van Marcia’s identiteitsstatussen (tabel 1) in te delen. Als iemand b.v. hoog op “exploratie” maar laag op “commitment” scoort zit hij in de fase van “moratorium”. De steekproef werd dus op basis van de twee identiteitsprocessen in vier groepen ingedeeld: 19 respondenten hoorden bij de groep van “identity achievement”, 19 bij “moratorium”, 20 bij “foreclosure”, en 9 bij “identity diffusion”. Er kan geen samenhang tussen identiteitsstatus en geslacht worden gevonden $\chi^2(3)=4.156$; $p=0.245$. Uit onderstaande tabel blijkt alleen de trend dat vrouwen minder identity diffused zijn dan mannen. Verder bestaat er ook geen samenhang tussen identiteitsstatus en leeftijd $F(3,63)=0.457$; $p=0.713$.

Tabel 3

Verschillen in identiteitsstatussen

Identiteitsstatus	M (leeftijd)	SD (leeftijd)	Man	Vrouw
Identity achieved	22.26	1.88	26.7%	28.8%
Moratorium	21.63	1.07	13.3%	32.7%
Foreclosure	22.00	1.81	33.3%	28.8%
Identity diffused	22.00	1.94	26.7%	9.6%
Totaal	21.97	1.65	100%	100%

3.3 Verschillen in het gebruik van Facebook

Om de algemene aanname dat er verschillen tussen de identiteitsstatussen bestaan te onderzoeken werd een een-factor variantieanalyse uitgevoerd. De verkregen resultaten zijn weergegeven in tabel 4. Ze leveren echter geen significant bewijs voor deze aanname op. Het aantal uren per week, het aantal vrienden, de frequentie, de hoeveelheid gepubliceerde

informatie en de reden ervoor verschillen niet significant qua identiteitsstatus. Echter blijken gebruikers in het moratorium op het oog meer tijd online te besteden dan gebruikers vanuit de andere identiteitsstatussen. Dit verschil is echter niet significant $F(3;63) = 1.933$; $p = 0.133$.

Tabel 4

Verschillen tussen identiteitsstatussen in Facebookgebruik

	Identiteitsstatussen				F
	Identity achievement	Moratorium	Foreclosure	Identity diffusion	
Hoeveelheid uren per week	8.84	17.00	10.90	4.22	1.933
Aantal vrienden	277.68	244.00	223.45	160.67	0.564
Hoeveelheid informatie	11.16	10.63	8.70	7.00	1.592
Frequentie van activiteiten	2.31	2.64	2.43	2.48	1.781
1*	6.74	6.47	5.10	3.44	1.00
2*	0.89	1.63	1.05	1.00	0.684
3*	0.105	0.37	0.05	0.78	1.179
4*	3.68	2.26	3.45	2.22	0.397
5*	0.53	0.105	0.15	0.44	1.352
6*	0.84	0.95	0.50	1.33	0.515
7*	13.68	14.21	15.70	16.78	0.661

1* = om uit te drukken wie ik ben
2* = omdat het voor anderen belangrijk is om te weten
3* = omdat ik er een sterk oordeel over heb
4* = omdat Facebook er ruimte voor heeft
5* = om feedback te krijgen
6* = andere redenen
7* = niet van toepassing

3.4 Hypothesen

De eerste hypothese stelt dat gebruikers in het moratorium hun pagina vaker aanpassen dan foreclosed of identity achieved gebruikers. Om de samenhang tussen het aanpassen van het Facebook-profiel (vaak, soms, zelden, nooit) en de identiteitsstatussen te toetsen wordt een Chi² gebruikt. Op basis van de uitvoer, $\chi^2(9)=4.933$; $p=0.84$ kan geen overtuigend bewijs worden gevonden dat gebruikers in het moratorium hun pagina's vaker aanpassen dan "identity achieved" of "foreclosed" gebruikers. De hypothese wordt verworpen.

Tabel 5

Aanpassen van de Facebookpagina

Identiteitsstatus	Hoe vaak pass je je Facebook pagina aan?			
	vaak	soms	zelden	nooit
Identity achievement	5.3%	68.4%	21.1%	5.3%
Moratorium	10.5%	57.9%	31.6%	0%
Foreclosure	15.0%	60.0%	25.0%	0%
Identity diffusion	22.2%	55.6%	22.2%	0%
Totaal	11.9%	61.2%	25.4%	1.5%

De tweede hypothese gaat ervan uit dat gebruikers in het moratorium dezelfde activiteiten uitvoeren als identity achieved of foreclosed gebruikers maar gebruikers in het moratorium deze frequenter uitvoeren dan identity achieved of foreclosed gebruikers. Op basis van een Chi² toets wordt bekrachtigd dat er geen verschil bestaat tussen de uitgevoerde activiteiten en de identiteitsstatussen. Het komt alleen maar een trend naar voren dat bij het lezen van prikboardberichten op het eigen profiel een verschil tussen de identiteitsstatussen bestaat, $\chi^2(9)=16.426$; $p=0.059$. Uit tabel 6 blijkt de trend dat identity diffused gebruikers vaker prikboardberichten op hun eigen pagina lezen dan identity achieved gebruikers, foreclosed gebruikers en gebruikers in het moratorium.

Tabel 6

Lezen van Facebook prikbordberichten

Identiteitsstatus	Hoe vaak lees je prikbordberichten?			
	vaak	soms	zelden	nooit
Identity achievement	0%	5.3%	15.8%	78.9%
Moratorium	5.3%	0%	31.6%	63.2%
Foreclosure	0%	5.0%	30.0%	65.0%
Identity diffusion	11.1%	33.3%	22.2%	33.3%
Totaal	3.0%	7.5%	25.4%	64.2%

Om te kijken of de activiteiten van gebruikers in het moratorium frequenter worden uitgevoerd dan van “identity achieved” of “foreclosed” gebruikers wordt een een-factor variantieanalyse uitgevoerd. Op basis van de uitvoer ($F(3;63)=1.781$; $p=0.16$) kan niet ervan worden uitgegaan dat gebruikers in het moratorium activiteiten frequenter uitvoeren. De hypothese wordt verworpen omdat er geen significant verschil in de frequentie van de activiteiten bestaat.

De derde hypothese stelt dat gebruikers in het moratorium informatie om andere redenen publiceren dan identity achieved of foreclosed gebruikers. Daarvoor wordt middels een twee-factor variantieanalyse gekeken of de redenen waarom iemand bepaalde informatie geeft qua identiteitsstatus verschillen. Daarbij wordt de identiteitsstatus als tussenpersoonfactor en de redenen als binnenpersoonfactor gebruikt. Op basis van de Wilk's Lambda methode kan er geen interactie tussen identiteitsstatus en redenen worden vastgesteld, $F(18;164,53)=0.831$; $p=0.662$. De hypothese wordt verworpen.

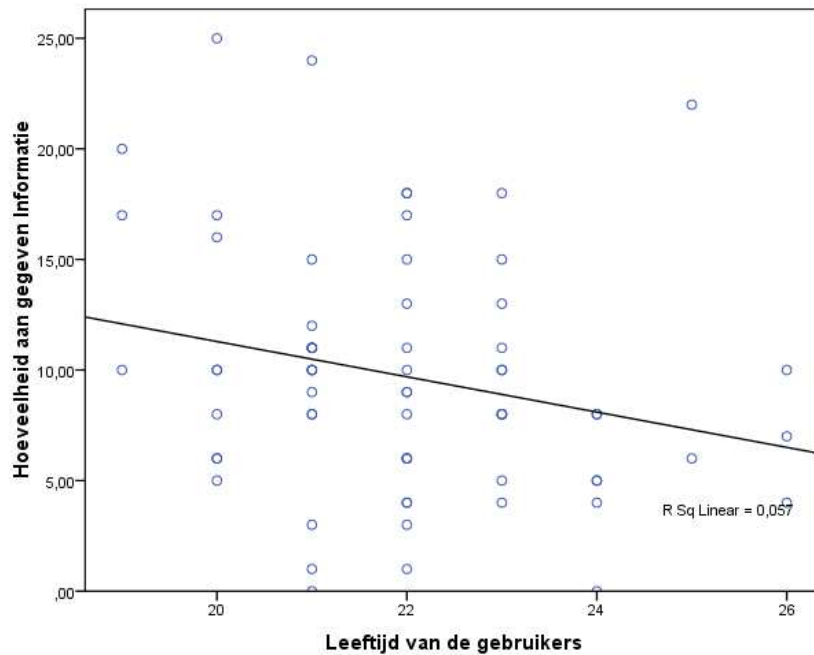
Voor de vierde hypothese, dat gebruikers in het moratorium meer tijd online besteden dan identity achieved of foreclosed gebruikers, wordt ook geen overtuigend bewijs gevonden, $F(3,63)=1.933$; $p=0.133$. De hypothese wordt verworpen omdat geen significant verschil tussen de identiteitsstatussen qua hoeveelheid uren per week bestaat. Uit tabel (4) blijkt echter dat gebruikers in het moratorium op het oog duidelijk meer uren online besteden dan de andere identiteitsstatussen. Dit verschil is echter niet significant.

De vijfde hypothese gaat ervan uit dat jongere studenten meer informatie geven op SNS dan oudere studenten. Hierbij is sprake van twee kwantitatieve variabelen. Daarom wordt voor het toetsen van deze hypothese een correlatieanalyse toegepast. Uit de correlatieanalyse blijkt dat leeftijd en hoeveelheid informatie negatief gecorreleerd zijn ($r=-0.238$; $p=0.026$). Dit pleit ervoor dat de hoeveelheid gegeven informatie van de

gebruikers met de toename van de leeftijd afneemt. Dit wordt in figuur 1 verduidelijkt. De hypothese wordt bevestigd.

Figuur 1

Samenhang tussen hoeveelheid gepubliceerde informatie en leeftijd

De zesde hypothese veronderstelt dat mannen meer informatie op SNS geven dan vrouwen. De hoeveelheid gepubliceerde informatie is daarmee afhankelijk van het geslacht. Hiervoor wordt een t-toets voor onafhankelijke steekproeven gehanteerd. Deze levert een toetsingsgrootte van $t(65)=0.487$ en een overschrijdingskans van $p=0.628$. De hypothese moet worden verworpen. Aanvullend werd getoetst of mannen en vrouwen in de frequentie van Facebookgebruik verschillen. Het kan echter geen geslachtsverschil in de frequentie van Facebookgebruik worden vastgesteld $t(65)= -1.03$; $p= 0.307$.

4. Discussie

Doel van deze studie was de relatie tussen Facebookgebruik en identiteitsontwikkeling te onderzoeken. Verder werd nagegaan of er leeftijds- en geslachtsverschillen in de identiteitsstatussen te vinden zijn en of een correlatie tussen Facebookgebruik en leeftijd bestaat. Het kon geen significante samenhang tussen het gebruik van Facebook en de identiteitsontwikkeling worden vastgesteld. Echter blijkt de trend dat de activiteit “lezen van

prikboardberichten op de eigen pagina” qua identiteitsstatus verschilt. Een geslachts- of leeftijdsverschil in de identiteitsstatus kon er ook niet worden gevonden. De hoeveelheid gepubliceerde informatie op Facebook neemt echter af naarmate de leeftijd toeneemt.

Matsuba (2006) concludeerde dat gebruikers in het moratorium meer tijd online besteden dan de andere gebruikers. In deze studie kwam geen significant verschil tussen het aantal uren qua identiteitsstatus naar voren. Echter wordt op het oog duidelijk dat gebruikers in het moratorium meer tijd online besteden dan de andere gebruikers wat met Matsuba overeen komt. De steekproef van Matsuba verschilt niet erg van deze steekproef omdat het merendeel eveneens vrouwelijke psychologiestudenten waren. Het verschil zou met de nationaliteit van de respondenten kunnen worden verklaard omdat Matsuba zijn studie onder Amerikaanse studenten uitvoerde. Bovendien heeft Matsuba zijn onderzoek meer dan zes jaren geleden uitgevoerd wat eveneens een verklaring voor het gevondene verschil kan zijn.

Uit de studie van Pempek et. al (2009) kwam naar voren dat vooral “media preferences” (favoriete boeken, muziek en films) op Facebook gebruikt worden om zijn identiteit uit te drukken. In deze studie was “Om uit te drukken wie ik ben” eveneens de vaakst gekozen reden voor het publiceren van de “media preferences”. Dat houdt in dat “media preferences” ook in dit onderzoek een uitdrukking van identiteit zijn. Religieuze overtuiging, politieke voorkeur en opleiding/werk werden minder vaak aangegeven. Als ze echter werden aangegeven dan waren de redenen “Om uit te drukken wie ik ben” en “Omdat Facebook er ruimte voor heeft” de meest gekozen redenen. In dit onderzoek worden dezelfde resultaten gevonden als bij Pempek et. al. Omdat er echter geen significant verschil in het Facebookgebruik tussen de identiteitsstatus bestaat wordt geen bewijs voor de relatie tussen Facebookgebruik en identiteitsontwikkeling gevonden. Dit zou met de kleine steekproef te maken hebben en dat deze vooral uit psychologiestudenten vanuit dezelfde leeftijd bestond. Het kan echter ook met de EIPQ, het meetinstrument voor identiteitsontwikkeling samen hangen. De EIPQ meet identiteit op basis van een ideologisch domein (Occupation, Religion, Politics, Values) en een inter-persoonlijk domein (Family, Friendships, Dating en Sex Roles). Volgens Pempek et. al (2009) wordt identiteit echter vooral door “media preferences” uitgedrukt. Deze maken geen deel uit van de EIPQ.

Zuschlag en Whitbourne (1993) konden de veronderstelling van Erikson, dat “ego-development” met de leeftijd toeneemt, bewijzen. Dit pleit voor een hogere psychosociale ontwikkeling bij ouderejaarsstudenten. In deze studie kon dit leeftijdsverschil niet worden aangetoond. Echter was de leeftijdsverhouding in alle identiteitsstatussen evenwichtig. Dit zou met de steekproefgrootte te maken hebben omdat de steekproef van Zuschlag en

Whitbourne met 300 respondenten duidelijk groter was. Het kan echter ook zijn dat deze veronderstelling verouderd is. Meeus et. al (1999) stelde dat identiteitsontwikkeling een iteratief proces is. Omdat identiteitsontwikkeling geen vast eindpunt heeft en steeds weer wordt doorlopen is de leeftijdsverhouding in alle identiteitsstatussen evenwichtig. Verder kwam uit de studie van Zuschlag en Whitbourne (1993) naar voren dat vrouwen hoger scoren dan mannen. Dit houdt in dat vrouwen ten opzichte van identiteit verder ontwikkelt zijn dan mannen. Het geslachtsverschil kon in deze studie niet worden bewezen. Er wordt alleen de trend duidelijk dat vrouwen minder vaak identity diffused zijn dan mannen. Dit zou weer aan de steekproefgrootte van dit onderzoek liggen.

In het geheel leverde dit onderzoek niet de verwachte resultaten op. Dit zou met de beperkingen van deze studie te maken hebben. Ten eerste was de steekproef te klein. Daardoor was het moeilijk significante resultaten te verkrijgen omdat bij een kleine steekproef pas grote verschillen opvallen. Door de steekproefgrootte waren ook de vier verschillende identiteitsgroepen redelijk klein. In de groep van identity diffusion zaten bijvoorbeeld alleen maar 9 mensen.

Ten tweede hebben duidelijk meer vrouwen dan mannen aan deze studie deelgenomen waardoor de geslachtsverhouding niet evenwichtig was. De meeste respondenten waren psychologiestudenten omdat de link naar de online-studie via studentenmail van psychologievakken werd gestuurd. Daardoor waren andere opleidingen onderrepresenteert. Dit is lastig voor de externe validiteit van dit onderzoek omdat de resultaten daardoor alleen maar op psychologiestudenten toepasbaar zijn. Bovendien was het leeftijdsverschil tussen de respondenten te klein. Er waren alleen maar twee mensen 19 en twee 26 jaar oud. Het merendeel van de respondenten was tussen 21 en 22 jaar oud.

Ten derde zijn er beperkingen bij het invullen van de online-studie te noemen. Veel respondenten stopten met het invullen van de vragenlijst omdat het hen te lang duurde. Daardoor waren van de 111 respondenten alleen nog 67 reacties bruikbaar om de samenhang tussen SNS en identiteitsstatus te bekijken. Uit de commentaren aan het eind van de online-studie bleek dat de respondenten vooral de vragenlijsten naar identiteitsontwikkeling raar en vervelend vonden. Om te voorkomen dat de respondenten stoppen voordat de vragenlijst is afgemaakt zou men de deelname met geld of proefpersonenpunten kunnen vergoeden. Proefpersonenpunten worden op de Universiteit Twente bijvoorbeeld door de deelname aan onderzoeken verkregen en zijn voorwaarde om de studie af te ronden. Bovendien werd de vraag naar bachelor- of masteropleiding vergeten. Daardoor moest de vijfde hypothese, die op Zuschlag en Whitbourne (1993) gebaseerd is, aan hand van de leeftijd worden getoetst. Door

verbetering van de procedure zal vervolgens de steekproefgrootte en steekproefrepresentativiteit worden verbeterd. Daardoor zal de externe validiteit en representativiteit van het onderzoek worden verhoogd en de resultaten zijn te generaliseren.

Toekomstig blijkt de relatie tussen identiteitsontwikkeling en SNS wel interessant te zijn omdat er toenemend gebruik van wordt gemaakt. Meer en meer jongeren besteden hun vrije tijd op Facebook of andere SNS. De interactie met anderen heeft invloed op de ontwikkeling van de jongvolwassenen (Stern, 2004). Daardoor blijken ook scholieren voor een toekomstig vervolgonderzoek relevant te zijn omdat deze eventueel nog meer aan het exploreren zijn dan studenten. Als de invloed van SNS op de identiteitsontwikkeling bekend is zou het mogelijk zijn de gevaren in te schatten en als nodig te interveniëren. Het onderzoek kan bijvoorbeeld ook door kwalitatieve methoden plaats vinden. Deze methode kan beter op het individuele gebruik van Facebook of andere SNS ingaan en diepgaander resultaten opleveren (Baarda, De Goede, & Teunissen, 2009)

Tot slot kan geconcludeerd worden dat het merendeel van de hypothesen niet werd bevestigd, de studie echter wel interessante resultaten opleverde. De reden “Om uit te drukken wie ik ben” wordt het vaakst als reden voor het geven van informatie genoemd. Bovendien neemt de gepubliceerde informatie op Facebook met toenamen van de leeftijd af. Omdat het gebruik van Facebook en andere SNS in de laatste jaren sterk is toegenomen (CBS, 2011) blijkt het interessant ook toekomstig naar de relatie tussen SNS gebruik en de identiteitsontwikkeling te kijken.

Referenties

CBS (2011). Nederlandse jongeren zeer actief op sociale netwerken. Op 15 maart 2011

Geraadpleegd op <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/the-mas/vrije-tijdcultuur/publicaties/artikelen/archief/2011/2011-3296-wm.htm>

Facebook (2012). Op 2 juni 2012 geraadpleegd op

<http://newsroom.fb.com/content/default.aspx?NewsAreaId=22>

Van Dale (2011). Op 1 december 2011 geraadpleegd op

<http://pro.vandale.nl/vandale/zoekservice/?type=pro>

Baarda, D.B., de Goede, M. P. M., & Teunissen, J. (2009), Basisboek Kwalitatief onderzoek, Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek, *Stenfert Kroese, tweede druk*, p. 7-8.

Balistreri, E., Busch-Rossnagel, N.A., & Geisinger, K.F. (1995). Development and preliminary validation of the ego identity process questionnaire *Journal of Adolescence*, 18, 172–192

Berman, A. M., Schwartz, S. J., Kurtines, W. M., & Berman, S. L. (2001). The process of exploration in identity formation: The role of style and competence. *Journal of Adolescence*, 24, 513–528.

Dunkel, C. S., & Anthis, K. S. (2001). The role of possible selves in identity formation: A short-term longitudinal study. *Journal of Adolescence*, 24, 765–776.

Erikson, E. H. (1956), The Problem of Ego Identity, *Journal of the American psychoanalytic Association*, 4, 56-121.

Fearon, J., D. (1999), What is Identity (as we now use the word)?, Stanford University, November 1999.

- Goossens, L., Marcoen, A., & Hutsebaut, D. (1990). Validity of the Extended Objective Measure of Ego Identity status (EOM-EIS) in Dutch-speaking adolescents. Unpublished manuscript.
- Lenhart, A., Purcell, K., Smith, A., & Zickuhr, K. (2010). Social Media & Mobile Internet Use Among Teens and Young Adults. *Pew Internet & American Life Project, An initiative of the Pew Research Centrum*, Washington, February 2010.
- Luyckx, K., Goossens, L., Beyers, W., Soenens, B. (2006). Brief report: The ego identity process questionnaire: Factor structure, reliability, and convergent validity in Dutch-speaking late adolescents. *Journal of Adolescence*, 29, 153-159.
- Luyckx, K., Goossens, L., Soenens, B., & Beyers, W. (in press). Unpacking commitment and exploration: Preliminary validation of an integrative model of adolescent identity formation. *Journal of Adolescence*.
- Luyckx, K., Soenens, B., & Goossens, L. (2005a). The identity-adjustment link in late adolescent women: A crosslagged structural equation modeling approach. Manuscript submitted for publication.
- Luyckx, K., Soenens, B., & Goossens, L. (2005b). Personality-identity transactions in emerging adulthood. Manuscript submitted for publication
- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3, 551-558.
- Matsuba, M. K. (2006), Searching for Self and Relationship Online, *CyberPsychology & Behavior*, 3, 275-284.
- McAdams, D. P. (2008). The Person: An Introduction to the Science of Personality Psychology. Wiley, 355-360.
- Meeus, W., Iedem, J., Helsen, M., & Vollebergh, W. (1999), Patterns of Adolescent Identity Development: Review of Literature and Longitudinal Analysis, *Developmental Review*, 19, 419-461.

- Meeus, W., Van de Schoot, R., Keijsers, L., Schwartz, S., J., & Branje, S. (2010), On the Progression and Stability of Adolescent Identity Formation: A Five-Wave Longitudinal Study in Early-to-middle and Middle-to-late Adolescence, in press: *Child Development*.
- Miller, T. R., & Cleary, T. A. (1993). Direction of wording effects in balanced scales. *Educational and Psychological Measurement*, 53, 51–60.
- Pempek, T.A., Yermolayeva, Yevdokiya, A. & Calvert, S.L. (2009) College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30, 227-238.
- Samuolis, J., Layburn, K., & Schiaffino, K. M. (2001). Identity development and attachment to parents in college students. *Journal of Youth and Adolescence*, 30, 373–384.
- Schwartz, S. J. (2002). Convergent validity in objective measures of identity status: Implications for identity status theory. *Adolescence*, 37, 609–625.
- Schwartz, S. J., & Dunham, R. M. (2000). Identity status formulae: Generating continuous measures of the identity statuses from measures of exploration and commitment. *Adolescence*, 35, 147–165.
- Schwartz, S. J., & Montgomery, M. J. (2002). Similarities or differences in identity development? The impact of acculturation and gender on identity process and outcome. *Journal of Youth and Adolescence*, 31, 35–372.
- Soenens, B., Duriez, B., & Goossens, L. (2005). Social-psychological profiles of identity styles: Attitudinal and socialcognitive correlates in late adolescence. *Journal of Adolescence*, 28, 107–125.
- Stern, S. R. (2004). Expressions of identity online: Prominent features and gender differences in adolescents'World WideWeb home pages. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 48(2), 218–243

Zuschlag, M., K., & Whitbourne, S. K. (1993). Psychosocial Development in Three Generations of College Students. *Journal of Youth and Adolescence*, 1994, 23, 567-577.

Walaskay, M., Whitbourne, S. K., and Nehrke, M. F. (1983-84). Construction and validation of an ego-integrity status interview. *Int. J. Aging Human Develop.* 18, 61-72.